

Markedsmodel 3.0:

Baggrundsnotat om netvirksomhedernes anskaffelse af fleksibilitetsydelser

Kontor/afdeling

LAN/Center for forsyning

Dato

10. maj 2021

J nr. 2021 - 8153

/MEUN/CHFE

1. Problem

Det reviderede elmarkedsdirektiv 2019/944 har stillet nye krav til netvirksomhederne om anskaffelse af fleksibilitetsydelser på markedsbaserede vilkår. Derfor er der foretaget en analyse af, hvordan nye markedsbaserede løsninger kan bidrage til en effektiv drift af nettet og hvad netvirksomhedernes behov er for fleksibilitetsydelser, (se desuden baggrundsnotat vedrørende analysen af fleksibilitet i lokale elnet).

På den baggrund er det blevet vurderet, hvordan elmarkedsdirektivets nye krav skulle implementeres i dansk lovgivning. Det drejer sig om den konkrete regulering af anskaffelsen af ydelserne, herunder specifikationer m.v. samt Forsyningstilsynets (FSTS) vurdering af en fritagelse fra krav om markedsbaseret anskaffelse.

Elmarkedsdirektivet blev implementeret i dansk lovgivning ved ændringen af elforsyningsloven, som trådte i kraft 1. januar 2021.

2. Baggrund

Ifølge artikel 32 i elmarkedsdirektivet skal EU's medlemslande sørge for et regelsæt, der:

- giver mulighed for og incitament til, at netvirksomheder køber fleksibilitetsydelser, herunder til håndtering af lokale flaskehalse i distributionsnettet, når ydelserne på omkostningseffektiv vis mindsker behovet for investeringer i elnettet og støtter effektiv og sikker drift af nettet
- sikrer, at anskaffelse af fleksibilitetsydelser er gennemsigtig, ikke-diskriminerende og markedsbaseret
- giver mulighed for, at netvirksomhederne kan købe ydelserne fra decentral produktion, forbrugsenheder og lagringsenheder
- fremmer energieffektivitetstiltag

Krav om markedsbaseret anskaffelse gælder dog ikke, hvis FSTS har

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700

E: ens@ens.dk

www.ens.dk

fastslået, at anskaffelsen af sådanne ydelser:

- ikke er økonomisk effektivt (fx fordi netudbygning er billigere)
- ville medføre betydelige forvriddinger på markedet (fx fordi prissignaler fra lokale markeder forvrider prissignalet fra engrosmarkedet)
- ville føre til flere flaskehalse i nettet (fx fordi markedsdeltagere kan spekulere i at skabe en netbelastning, der medfører efterspørgsel af fleksibilitet)

Netvirksomhederne - med godkendelse af FSTS - eller FSTS selv skal fastsætte specifikationer for de fleksibilitetsydelser, der anskaffes i en gennemsigtig og åben proces, der omfatter alle relevante systembruger og transmissionssystemoperatører (dvs. Energinet i Danmark). Specifikationerne skal sikre en effektiv og ikkeforskelsbehandlende deltagelse af alle markedsdeltagere. Hvor relevant bør produkter for sådanne ydelser standardiseres på nationalt niveau eller bredere.

Netvirksomhederne skal endvidere ifølge elmarkedsdirektivet udveksle alle de nødvendige oplysninger og koordinere med Energinet for at sikre optimal udnyttelse af ressourcer, garantere sikker og effektiv drift af systemet og fremme markedsudvikling.

Endelig fastslår elmarkedsdirektivet, at netvirksomhederne i tilstrækkelig grad skal godtgøres for anskaffelsen af disse ydelser for som minimum at kunne dække deres rimelige, dermed forbundne omkostninger, herunder udgifter til den nødvendige informations- og kommunikationsteknologi og udgifter til den nødvendige infrastruktur.

I elmarkedsforordningen ((EU) 2019/943) fastslås der i artikel 13, at 'belastningsomfordeling'¹ skal baseres på objektive, transparente og ikke-diskriminerende kriterier, og at det som udgangspunkt skal foregå markedsbaseret og mod betaling. Undtagelser er mulige, hvor markedet ikke er et alternativ pga. for få ressourcer eller for få deltagere i markedet (manglende konkurrence), eller ved begrundet frygt for, at strategisk budgivning kan forværre overbelastningen i nettet.

Implementeringen af nye regler for anskaffelse af fleksibilitetsydelser skulle tage højde for kravene i elmarkedsforordningen.

Forud for implementeringen af elmarkedsdirektivet i elforsyningsloven indeholdte elforsyningsloven ingen bestemmelser, der eksplicit regulerede netvirksomheders anskaffelse af fleksibilitetsydelser.

¹ Belastningsomfordeling er i forordningen defineret som: en foranstaltning, herunder en afkortning, der aktiveres af en eller flere transmissionssystemoperatører eller distributionssystemoperatører ved at ændre produktionsmønstret, forbrugsmønstret eller begge dele med henblik på at ændre de fysiske strømme i elektricitetssystemet og afhjælpe en fysisk kapacitetsbegrænsning eller på anden måde sikre systemsikkerhed.

3. Løsning

Fleksibilitetsløsninger bør udnyttes, hvor netinvesteringer omkostningseffektivt kan udskydes eller erstattes. Det tilskyndes allerede i dag af den økonomiske regulering af netvirksomheder, der skaber incitament for netvirksomheder til at vælge den mest omkostningseffektive løsning, hvad end det er en driftsløsning, fx anskaffelse af en fleksibilitetsløsning, eller en investeringsløsning.

Eftersom det hermed er den økonomiske regulering, der er styrende for, om netvirksomheden vælger den ene eller anden løsning, vurderedes det i forbindelse med implementeringen af elmarkedsdirektivet, at det ikke var nødvendigt med en særlig stillingtagen fra FSTS til, om netvirksomheden bør bygge net eller anskaffe en fleksibilitetsløsning.

Det vurderedes endvidere, at anskaffelse af fleksibilitetsydelser ikke er en ny opgave, der bliver pålagt netvirksomhederne, men at der er tale om et alternativt redskab til investeringer i net. Netvirksomhederne godtgøres for deres omkostninger ved anskaffelse af fleksibilitetsydelser via den gældende økonomiske regulering, som sidestiller omkostninger til henholdsvis driftsløsninger og investeringsløsninger.

Det vurderedes desuden, at FSTS bør have en godkendelsesfunktion ift. metoder for markedsbaseret anskaffelse og – undtagelsesvis – ikke markedsbaseret anskaffelse. Ved godkendelsen af metoder og regler skal FSTS bl.a. sikre, at anskaffelsen sker omkostningseffektivt.

Ifølge risikoen for forvridding af eksisterende markeder og skabelse af kunstige flaskehalse vurderedes det, at udveksling af oplysninger og koordination mellem netvirksomhederne og Energinet bør afbøde disse risici, samtidigt med at FSTS efter gældende ret har mulighed for at foretage undersøgelser af fleksibilitetsmarkederne.

Mulighederne for at benytte lokal fleksibilitet er stadig under udvikling og testes på nuværende tidspunkt i forskellige pilotprojekter i Europa og Danmark. Det er vurderingen, at man bør være påpasselig med at overregulere området, således at der fortsat vil være mulighed for at teste innovative løsninger i praksis.

Implementeringen af direktivets krav under iagttagelse af de ovenfor nævnte vurderinger kunne ske ved at give ministeren en bemyndigelse til at fastsætte regler om netvirksomhedernes anskaffelse af fleksibilitet i en bekendtgørelse. Bemyndigelsen er at finde i elforsyningslovens § 45 b.

Ud over at fastslå det overordnede princip om, at netvirksomheders anskaffelse af fleksibilitetsydelser skal ske efter gennemsigtige, ikke-diskriminerende og markedsbaserede metoder, er det fundet relevant at fastlægge regler om følgende i en bekendtgørelse:

- mulighed for afvigelse fra de generelle regler om at benytte markedsbaserede metoder, eksempelvis i situationer med manglende konkurrence, hvis FSTS godkender det,
- principper for de tekniske specifikationer og standardiserede markedsprodukter, herunder koordination heraf med andre markedsaktører og integration med eksisterende markeder, samt
- koordination med og udveksling af oplysninger med Energinet

Disse regler fremgår af kapitel 6 i netvirksomhedsbekendtgørelsen (BEK nr. 2242 af 29. december 2020).

Der er endvidere sket en mindre tilpasning af indtægtsrammebekendtgørelsen (BEK nr. 2248 af 29. december 2020), bl.a. for at sikre at afbrud, som følge af afbrydelighedsaftaler mod reducerede tilslutningsbidrag, ikke tæller med i afbrudsstatistikkerne og dermed vurdering af en netvirksomheds leveringskvalitet.

4. Konklusion

Krav om markedsbaseret anskaffelse af fleksibilitetsydelser er blevet implementeret i lovgivningen for netvirksomheder. Dette er håndteret ved, at der er implementeret en hjemmel i elforsyningsloven til ministeren om at fastlægge nærmere regler for anskaffelsen af ydelserne, som er blevet udmøntet i en bekendtgørelse om varetagelse af netvirksomhedsaktiviteter.

Da der stadig sker en løbende indhentning af nye erfaringer på området, også i international sammenhæng, er der indbygget en vis fleksibilitet i lovgivningen, som tillader tilpasning til læring fra pilotprojekter (jf. desuden baggrundsnotat vedrørende analysen af fleksibilitet i lokale elnet).